

Á-NÉR 2007 DE/MA - a teljes élőhelylista (1-2 mondatos) definíciókkal, magyarul. Ezt a változatot BÖLÖNI, KUN, MOLNÁR és BIRÓ (2007) dolgozata alapján állítottuk össze. Az eredeti dolgozat a "Kapcsolódó publikációk"-nál [teljes terjedelmében letölthető \(2,4 MB, PDF\)](#).

Hínárnövényzet

A1 - Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár

Eutróf állóvizek lebegő és sekélyen gyökerező egyéves, magas borítási értékű hínártársulásai és hínárállományai.

A23 - Tündérrózsás, vizitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár

Disztróf termőhelyeket (a láposodás kezdeti stádiumát) jelző, többnyire nagy termetű, gyökérrel rögzült hínárnövények többé-kevésbé összefüggő gyepe a víz felszíne fölé emelkedő dekoratív szaporító szervekkel.

A3a - Áramlói, (nagylevelű) békaszőlős, tündérfátylas hínár

A víz különböző mozgásvizonyait elviselő, többnyire nagy termetű, szubmerz és emerz gyökérrel rögzült, évelő, pionír növénytársulások.

A4 - Békaliliomos és más lápi hínár

*Disztróf és oligotróf vizek, főleg láptavak termofil, lebegő vagy sekélyen gyökerező hínártársulásai, főleg *Hottonia*-val és *Aldrovanda*-val.*

A5 - Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár

*Kis termetű gyökerező hínárnövények sekély, szikes tavakban vagy tócsákban élő úszó (*Ranunculus*) vagy alámerült (*Zannichelia*, *Potamogeton*, *Chara*) fajszegény hínárvegetációja.*

Nádasok és mocsarak

B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

*Vizek, vízpartok magas, leggyökerezett, tőzeget nem képező, sűrű lágyszárú növényzete a *Phragmites australis*, a *Typha latifolia* és a *T. angustifolia* fajok valamelyikének vagy keverékének dominanciájával. A természetesebb állományok termőhelyét a vegetációs időszak legalább egy részében víz önti el. Az idegenhonos fajok maximális borítási aránya 50%. Fontos: a legtöbb nádasban van valamekkora tőzegképződés, ennek mértéke és a kísérőfajok a meghatározók.*

B1b - Nádas úszólápok, lápos, tőzeges nádasok és télisásosok

*Rhizómás, nagy termetű vízparti lágyszárúak által alkotott és uralt úszó (lebegő) és teresztris lápok. Semleges vagy disztróf vizek felszínén kialakult, lágyszárú fajok uralta növényegyüttesek, ezek mederre gyökerezett utódai, vagy eleve sekély vízben álló, eredetileg leggyökerező, láposodott, tőzeges talajú nádasok, télisásosok. Az úszó formák közül ide a mezo-, illetve eutróf vízen kialakult *Phragmites australis*, *Typha angustifolia*, *Typha latifolia*, *Carex* spp., *Cladium mariscus*, valamint *Thelypteris palustris* dominálta lápok tartoznak.*

B2 - Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet

*Édesvizek, vízpartok közepes magasságú, többnyire laza szerkezetű növénytársulásai által jellemezhető, napfényes, általában sekély vízű, pionír jellegű élőhelyei, amelyek hosszabb-rövidebb idő alatt (pl. évekétizedek) nádasokká vagy sásosokká alakulhatnak át. Jellemző, illetve domináns fajaik: *Glyceria maxima*, *Sparganium erectum*, *Phalaroides* (*Phalaris*, *Baldingera*) *arundinacea*, *Glyceria notata*, *Sagittaria sagittifolia*, *Leersia oryzoides*, *Acorus calamus*. Ide soroljuk a parti növények által létrehozott, monodomináns úszógyepeket.*

B3 - Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak

*Alacsony, többnyire kevésbé versenyképes mocsári növények által alkotott, általában laza szerkezetű vagy törpe termetű mocsári növények állományaiból álló, gyakran iszapos felszínű, vízparti társulások. Jellemző fajok: *Butomus umbellatus*, *Alisma*-fajok, *Eleocharis palustris*. Élőhelyi adottságai miatt ide soroljuk a mételykórós mocsarakat, továbbá a *Bolboschoenus maritimus* nem szikes élőhelyeken előforduló állományait is.*

B4 - Lápi zsombékosok

Legalább időszakosan vízzel borított, tápanyaggal közepesen ellátott termőhelyen kialakuló gyepes társulások, amelyekre jellemző, hogy a növényzet növekedése révén szembevető felszíni egyenlőtlenések

(az állományon belül éles határral elváló zombék-semlyék és / vagy néha úszógyep mozaikok) jönnek létre. A növényzet alatt rendszeren tőzegképződés folyik. A domináns zombékképző fajok a következők lehetnek: *Calamagrostis canescens*, *Calamagrostis neglecta*, *Carex appropinquata*, *C. elata*, *C. lasiocarpa*, *C. paniculata*, *C. pseudocyperus*, *C. rostrata*, *Juncus maritimus*, nagyon ritkán a *Carex buxbaumii*, *C. elongata*. Az idegenhonos, többnyire inváziós fajok maximális aránya 50%.

B5 - Nem zombékoló magassásrétek

Legalább időszakosan vízzel borított, tápanyaggal jól ellátott termőhelyen kialakuló gyepes társulások, amelyekre jellemző, hogy a növényzet növekedése révén szembeűnő felszíni egyenlőtlenések csak kivételesen jönnek létre. A növényzet alatt tőzegképződés rendszerint nem folyik. A domináns fajok a következők lehetnek: *Carex acuta* (= *C. gracilis*), *C. acutiformis*, *C. disticha*, *C. melanostachya*, *C. otrubae* (= *C. cuprina*), *C. riparia*, *C. vesicaria*, *C. vulpina*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

B6 - Zsiókás és sziki kákás szikes mocsarak

Erősen szikes talajú, a vegetációs időszak jelentős részében (esetleg egészében) szikes vízzel borított mocsarak, amelyek növényzetét uralkodóan *Bolboschoenus maritimus*, *Scirpus lacustris* subsp. *tabernaemontani*, *Eleocharis uniglumis*, *Scirpus litoralis*, esetleg konzociáció alkotóként a *Phragmites australis* alkotja.

BA - Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok

Belvízelvezető, öntöző stb. csatornák, mesterségesen szabályozott, csatornásított patakok, erek, valamint mesterségesen kialakított állóvizek (halastavak, víztározók, bányagödrök, kubikok, vályogvetők, öntözőgödrök) rendszerint sávszerű, de mozaikos (hosszabb-rövidebb szakaszonként váltakozó) parti mocsári zónája (nádas, sásos, hídőrös, harmatkásás stb.) és a közvetlenül partközeli víztestben, illetve a mocsárnövényzet öbleiben lévő hínármozaik. Lehet ártéri-mocsári, lápi és sziki jellegű. Inváziós fajok borításaránya legfeljebb 50%.

Forrásgyepek és tőzegmohás lápok

C1 - Forrásgyepek

Források, felszínre kerülő rétegvizek környékén, hűvös, párás környezetben kialakuló, főként mohák, illetve 1-2 edényes növényfaj által dominált élőhelyek.

C23 - Tőzegmohás átmeneti lápok és tőzegmohalápok

Mohaszintjében tőzegmohák által uralt, zömökben fátlan lápok. Mészben, tápanyagban szegény, savanyú talajú ill. vízü, kis kiterjedésű vizes élőhelyek, amelyekben tőzegképződés zajlik. Uralkodók bennük a tőzegmohák, melyek vagy kiterjedt szőnyeget alkotnak, vagy sásfélék (esetleg gyékény, nád) között fordulnak elő. A növényzet felszínéhez közel, állandó felszín alatti vízborítás jellemzi őket, vagy úsznak (tehát a vízben úszó tőzegen jön létre a tőzegmohás).

Nedves gyepes és magaskórósok

D1 - Láprétek (*Caricion davallianae*)

Bázisokban gazdag, többnyire mésztartalmú, állandóan nedves aljazaton fejlődő, üde lápréti növénytársulások, amelyek megjelenése rendszerint alacsony gyepes (részben zombékos) jellegű. A talajvíz szintje egész évben a talajfelszín közelében van (a zombékos állományokban időszakosan lehet kissé magasabb), gyakran szivárog, néha vékony rétegben a felszínen is. Domináns faj lehet a *Carex davalliana*, *C. lasiocarpa*, *Eriophorum angustifolium*, *E. latifolium*, *Juncus subnodulosus*, *Menyanthes trifoliata*, *Schoenus nigricans*, *Sesleria uliginosa* (*S. caerulea*). Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

D2 - Kékperjés rétek

Nedves réti növénytársulások, amelyekben kékperje (*Molinia*) fajok uralkodnak. A talajvíz rendszerint nem éri el a felszínt. A talaj rendszerint erősen humuszos vagy tőzeges. Domináns lehet a *Molinia hungarica* vagy a *Molinia arundinacea*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

D34 - Mocsárrétek

A vegetációs időszak jelentős részében üde (tavasszal gyakran vízállásos, de nyárra kiszáradó), nem tőzegesedő talajok szikes fajokban szegény magas fűvű réteji. Leginkább a domináns fűfajokról [*Agrostis*

alba, Alopecurus pratensis, Deschampsia caespitosa, Festuca arundinacea, F. pratensis, Poa pratensis, P. trivialis, Phalaroides (Phalaris, Baldingera)] ismerhető fel, de ezek egy része más élőhelyeken is dominálhat. Mellettük mindig jelentős mennyiségben előfordulnak réti kétszikű fajok is. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

D5 - Patakparti és lápi magaskórósok

Állandó, jó vízellátottságú, elsősorban hegy- és dombvidéki, ritkábban alföldi területeken kialakuló, 1-2 m magas, dús lombú, nagy levélfelületű kétszikű fajok (*Petasites hybridus, Angelica sylvestris, Cirsium oleraceum, Filipendula ulmaria, stb.*) uralta, gyakran szegély jellegű, üde növényzet. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok

Hullámtéri, ártéri és mocsári élőhelyeken kialakuló, magasnövésű kétszikű fajok által dominált élőhely. Jellemző fajok: *Tanacetum (Chrysanthemum) vulgare, Althaea officinalis, Lythrum salicaria, Lythrum virgatum, Lysimachia vulgaris, Pastinaca sativa, Glycyrrhiza echinata, Atriplex sagittata, Artemisia vulgaris, Rumex crispus*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

Domb- és hegyvidéki gyepek

E1 - Franciaperjés rétek

Domb- és hegyvidéki völgyek, teraszok, medencék, magas árterek, tápanyagokban gazdag talajok mezofil rétjei. Magas fűvű domináns fajait *Arrhenatherum elatius, Dactylis glomerata, Phleum pratense, Holchus lanatus, Trisetum flavescens, Poa pratensis* réti virágos fajok sokasága egészíti ki. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

E2 - Veres csenkeszes hegyi rétek

Meszes és szilikátos kőzeten egyaránt megjelenő üde hegyi rétek. Közepes és alacsony növekedésű meghatározó domináns fűfajai a *Festuca rubra, Cynosurus cristatus, Lolium perenne, Agrostis capillaris, Festuca pratensis*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

E34 - Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek

Hegyvidéki területeken, többnyire tápanyagszegény, mésztelen-sovány talajokon előforduló, acidofrekvensmikotrof pázsitfűvek - *Agrostis capillaris, Festuca rubra* agg. *F. nigrescens, Sieglingia (Danthonia) decumbens, Festuca ovina, F. filiformis, Nardus stricta* - dominálta mészkerülő hegyi gyeplőnövényzet.

E5 - Csarabosok

Elsősorban a *Calluna vulgaris* által uralt növényegyüttes, valamint a *Genista pilosa* dominálta száraz fenyérek. A fás és a magas cserjeszintet legfeljebb gyéren álló (max. 40 % záródású), letörpült faegyedek és cserjék alkotják. Meghatározóak a törpe- és félcserjék. Az erősen savanyú, tápanyagszegény, rendszerint erodált talajon csak acidofrekvens fajok jelennek meg.

Szikesek

F1a - Ürmöspuszták

Festuca pseudovina és kodominánsként leggyakrabban az *Artemisia santonicum* által dominált, rövidfűvű, sziki fajokban gazdag, sztyepréti és réti fajokat nem vagy alig tartalmazó, általában nagy kiterjedésű, időszakosan nedves szárazgyepek.

F1b - Cickórós puszták

Alföldi, rövid vagy magasabb fűvű, általában *Festuca pseudovina* és *Achillea* fajok dominálta, szegényes fajkészletű, sziki (zömmel pszeudoahalofiton) és szárazgyepi, illetve réti generalistákból álló (sziki ürömben és sztenohalofiton fajokban általában szegény) szárazgyep, illetve szárazabb rét egykori ártereken és kiszáradó, kilúgzódó szikes pusztákon, nem ritkán erősebben szikes gyepekkel mozaikolva.

F2 - Szikes rétek

Magasfűvű, a vegetációs időszak kezdeti szakaszán átmenetileg vízzel borított rétek, melyek különböző mértékben szikesedett, illetve szikesedő (szolonyeces vagy szoloncsákos) réti talajokon alakulnak ki.

Jellemző fűfajai: *Agrostis stolonifera*, *Alopecurus pratensis*, *Beckmannia eruciformis*, *Glyceria fluitans* subsp. *poiformis*, *Alopecurus geniculatus*, *Festuca arundinacea*, *Elymus repens*. Jellegzetesebb egyéb egyszikűek: *Carex distans*, *C. melanostachya*, *Juncus gerardii*. A domináns egyszikűeket a szikésekre jellemző kétszikűek kísérik, amelyek kaszálás után nagyban segítik az élőhely azonosítását.

F3 - Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek

Sziki, mocsárréti és sztyepfajokból álló, ernyős-magaskórós fiziognómiájú, jellemzően tiszántúli, tavasszal nedves, nyáron száraz szikes rét. Gyakoribb karakterfajai az *Aster punctatus*, *Artemisia pontica*, *Peucedanum officinale*. Előfordul szikes és ártéri környezetben egyaránt. Üde változatai magasfüvű, karakterfajokban gazdag rétek, és magaskórós rétsztyepek a szárazabbak részben már alacsonyabb füvűek, a cickórós puszta felé mutatnak átmenetet.

F4 - Üde mézpzásitos szikfokok

Erősen szikes talajú, hosszabb ideig vízborította (tavasszal vizes, nyáron akár csontszáraz), rétszerű gyepek, amelyekben az évelő növényzet összborítása az 50%-ot meghaladja. Domináns fajai a *Puccinellia limosa*, *P. festuciformis* subsp. *intermedia*, *Carex divisa*. F5-felé csak önkényes határ húzható (évelő fajok összborítása minimum 50%). Tavasz és nyárvégi aszpektusuk lényegesen különbözhet.

F5 - Padkás szikések és szikes tavak iszap- és vakszik növényzete

A vegetációs időszak jelentős részében vízzel borított szikes tavakban az élőhely kiszáradása után megjelenő, zömmel egyéves fajok által alkotott halofiton növényzet, valamint padkaközi pangóvízes területeken kialakult vakszik, szikér és kis borítású (

Nyílt szárazgyepek

G1 - Nyílt homokpusztagyeppek

Alföldön, ritkábban dombvidéken, vagy hegylábbon laza, humuszszegény homokon kialakult alacsony, maximálisan 75%-os záródású, szárazságtűrő gyeptársulások. Domináns fajaik szárazságtűrő zsombékoló füvek. Állományaik korábban pusztai tölgyesekkel vagy nyáras-borókásokkal alkottak mozaikot. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

G2 - Mészkedvelő nyílt sziklagyepek

A Középhegység délies kitettséggű oldalain, meszes kőzetekből álló sziklák felszínén és kőzettörmelékén létrejött nyílt, illetve erősen felnyíló, alacsony [5-30 (50) cm], esetenként pionír jellegű gyepek.

Legfontosabb domináns fűvük a *Festuca pallens* és a *Stipa* fajok, esetenként a *Carex humilis*. A gyepek maximális záródása a kriptogámok összborítását nem számítva 60 % lehet. Ide tartozik a napos, délies kitettséggű, meszes kőzetek alkotta sziklák hasadék- és sziklafal növényzete is.

G3 - Nyílt szilikát sziklagyepek

Szilikátos kőzetek sziklakibúvásain, sziklafalakon, nyílt törmeléklejtőkön, általában száraz, napos, szeles oldalakon megjelenő „pionír”, nyílt vagy gyengén záródó (a gyepszint záródása

Zárt száraz, félszáraz gyepek

H1 - Zárt sziklagyepek, fajgazdag *Bromus pannonicus* gyepek

Hegyvidéki területeinken, többnyire sziklás, sekély talajon előforduló, főként *Sesleria* fajok és a *Bromus pannonicus*, illetve egyéb mezofrekvens széleslevelű füvek alkotta, záródó vagy zárt, általában többszintű félszáraz gyepek. Ezek minimális összborítása 30%.

H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek

Dolomit vagy nem karrosodó mészkő alapkőzeten előforduló délies kitettséggű, változó mértékben záródó szárazgyepek. Valójában nyíltabb sziklagyep és zártabb lejtősztyep foltok alkotta mozaiktársulások.

Állományukat sziklai- és sztyepfajok együttes dominanciája jellemzi. Gyakran alkotnak karsztbokorerdőkkel mozaikot. Minimális záródásuk 30-40%, a maximális 80-90%.

H3a - Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten

Keskenylevelű pászitfűvek dominálta záródó, közép magas, fajgazdag, száraz gyeptársulások a sztyeppzóna hegy- és dombvidéki képviselői. Közös jellemvonásuk, hogy kemény alapkőzetekhez (ez egyaránt lehet meszes, vagy szilikátos kőzet, de dolomit és könnyen málló mészkő nem) kötődő, csaknem fátlan hegylábi, illetve lejtőgyepek. A gyepszint minimális záródása 40-50%. A legfontosabb állományalkotó fűfajok: *Festuca rupicola*, *F. valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *Bromus inermis*, *Stipa* spp.

H4 - Felsőszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek

Főleg széleslevelű pászitfüvek által dominált, eltérő származású és fajösszetételű, fajokban, így kétszikűekben is gazdag, erdei maradványokat is hordozó xeromezofil irtásrétek és gyepek.

Állományalkotó fűvei általában a *Bromus erectus* és a *Brachypodium pinnatum*, ritkábban az *Arrhenatherum elatius*, *Bromus pannonicus*, *Stipa tirsia*, *Sieglingia (Danthonia) alpina*. A cserjék maximális részaránya 15-20%. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

H5a - Kötött talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)

Elsősorban az alföldi és hegylábi lösz, valamint a homokot kivéve minden nem kemény alapkőzetten kialakult, humuszban általában gazdag talajokon élő zárt szárazgyepek. Domináns fűfajuk legtöbbször a *Festuca rupicola*, gyakran a *Bromus inermis*, *Agropyron intermedium (Elymus hispidus)*, *Stipa*-fajok és a *Bothriochloa ischaemum*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

H5b - Homoki sztyeprétek

Az alföldeken, homok alapkőzetten kialakult, humuszban gazdag talajok zárt szárazgyepjei. A gypszint minimális záródása 50%. Domináns fűfajuk legtöbbször a *Festuca wagneri*, *F. rupicola*, *Chrysopogon gryllus*, *Stipa capillata*, *Poa angustifolia*, *Bothriochloa ischaemum*. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

Nem ruderális pionír növényzet

I1 - Üde természetes pionír növényzet

Folyók medrében és hullámterén, ritkábban mocsarakban, belvizes mélyedésekben vízborítást követően szabadra váló felszíneken kifejlődő, döntő többségében egyéves, alacsony növekedésű, törpekákás fajok alkotta pionír növényzet. Rizsföldeken és belvizes években szántókon is előfordulhat. Az állományok kiterjedése gyakran 1 m²-nél is kisebb. Fajai nem ruderálisak! Igen sok országosan ritka, védett, veszélyeztetett fajt találunk ezeken a termőhelyeken (pl. *Astragalus contortuplicatus*, *Carex bohemica*, *Elatine spp.*, *Lindernia procumbens*. Jellemzőek lehetnek a különböző *Cyperus* fajok, az apró termetű *Juncus* fajok, a *Limosella aquatica*, az *Eleocharis acicularis* és az *Eleocharis ovata*, a *Gnaphalium uliginosum*, a *Cyperus flavescens*, a *Heliotropium supinum*, a *Schoenoplectus supinus* vagy a *Verbena supina*. A gyomos, erősen ruderális iszapnövényzettel borított zavart területek OG-be sorolandók.

I2 - Lössfalak és szakadópartok növényzete

Természetes lössfalak, löszös-agyagos szakadópartok, meredek löszös lejtők nyílt pionír növényzete legtöbbször *Kochia (Bassia) prostrata*-val vagy *Agropyron pectinatum*-mal (*A. pectiniforme*, *A. cristatum*). Ide tartoznak a kunhalmokon található állományok is.

I3 - Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete

Természetes sziklafelszíneken, felhagyott kőbányákban vagy kőfalakon kialakuló szárazságtűrő, pionír sziklagyep társulások, mészből gazdag alapkőzetten. A növényzet nagyrészt a sziklafelszínre tapadó különböző életformájú zuzmó- és mohafajokból áll, a zárva termők közül főként az egyéves vagy szukkulens fajok dominálják. Jellemzőek továbbá a *Sedum* és a *Sempervivum* fajok, az *Alyssum alyssoides*, *Jovibarba hirta*, *Saxifraga paniculata* stb.

I4 - Árnyéktűrő nyílt sziklanövényzet

Sziklakibúvások, törmelékletők, periglaciális blokk fációs árnyas, üde, nyílt, pionír, gyakran fejlett mohaszintű (>50%), természetes élőhelyei. Az évelő fűfélék, cserje- és fafajok tömeges elszaporodásához, -sziklagyep, cserjések, erdők kialakulásához - a zord abiotikus adottságok, a talaj hiánya nem teremtenek megfelelő feltételeket. Az élőhelyet jellemző, laza szöveteket alkotó fajok együttes előfordulásához néhány m²-nyi sziklafelszín is elegendő.

Egyéb fátlan élőhelyek

OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

Jellegtelen, degradált vizes vagy kiszáradó vizes élőhelyek, amelyek a természetközeli élőhelyi kategóriákba nem sorolhatók be, és fás szárú növényzetet nem vagy alig tartalmaznak. A jellegtelenség oka és a terület eredete igen sokféle lehet. Ide tartoznak pl. a kiszáradt, elgyomosodott vagy másodlagos, regenerálódó magassásosok, a jellegtelen nádasok, a változó vízszintű vagy időnként kiszáradó holt medrekben, folyómedrekben és kubikgödrökben található jellegtelen mocsári közösségek, az ártéri és

mocsári ruderalis és félruderalis növényzet a nedvesebb típusai és a belvizes szántók másodlagos mocsarai, nádasai, zsiókásai is. A 2-es természetességű, de élőhelyileg még azonosítható növényzetet nem ide soroljuk. Az OB-vel fajösszetételében gyakran átfedő élőhely fiziognómiáját a réti és magaskórós fajok helyett a mocsári fajok határozzák meg. Nem tartoznak ide a zavart és degradált felszínek ruderalis iszapfelszínei (OG), a szántóföldek törpekákás növényzete (I1), a pionír folyómeder-növényzet (I1N) és a csatornában, tavakban kialakult fragmentális mocsarak sem (BA). Adventív fajokkal való borítása kisebb, mint 50%.

OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok, amelyek a természetközeli élőhelyi kategóriákba nem sorolhatók be. A jellegtelenesség oka és a terület eredete igen sokféle lehet. Ide tartozik pl. az ártéri és mocsári ruderalis és félruderalis gyomnövényzet, a hullámtéri liánosok, szedresek, a hullámtéri, gátmenti másodlagos, jellegtelen magaskórósok (*Tanacetum*, *Cirsium*, *Chenopodium*, *Atriplex*, *Polygonum*, *Bidens*, *Rumex* és *Xanthium* fajok) és jellegtelen üde rétek (*Alopecurus*, *Dactylis*, *Agrostis*, *Agropyron* fajok), továbbá az elgyomosodott, felhagyott üde legelők, a regenerálódó, korábban műtrágyázott vagy felülvetett kaszálók, a jellegtelen, kiszáradó buckaközi élőhelyek, a *Calamagrostis*-os jellegtelen rétek. A 2-es természetességű, de élőhelyileg még azonosítható állományokat a megfelelő helyre soroljuk. Adventív fajokkal való borítása kisebb, mint 50%. Az élőhely foltokban erősen gyomos is lehet.

OC - Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok, amelyek a természetközeli élőhelyi kategóriákba nem sorolhatók be. A jellegtelenesség oka és a terület eredete igen sokféle lehet. Ide tartoznak pl. a regenerálódó, régen felhagyott szántók, szőlők és gyümölcsösök gyepei, a korábbi kezelésektől, műtrágyázástól, túllegeltetéstől, helytelen kaszálástól stb. eljellegtelenedett vagy elgyomosodott szárazabb kaszálók és legelők, a gátak, mezsgyék szárazgyepei, az árvízvédelmi töltések és az azok mentén található szárazgyepek, a regenerálódó vetett szárazgyepek, a kunhalmok egy része, a régóta teljesen kiszáradt és befüvesedett csatornák, a száraz gyepeket, felhagyott szőlőket, mezsgyéket borító *Calamagrostis* és *terresztris* nád állományok, a tepelülésszéli zavart szárazgyepek, a szúrós gyomok által uralt legelőrészek, az alacsonyfüvű, fajszegény csillagpázsitos gyepek, a száraz csalánosok vagy a felhagyott foci- és golfpályák is. Az élőhely ritkán cserjésedhet, a cserjék borítása nem éri el a 5%-ot. A 2-es természetességű, de élőhelyileg még azonosítható állományokat a megfelelő helyre soroljuk. Adventív fajokkal való borítása kisebb, mint 50%. Az élőhely foltokban erősen gyomos is lehet.

OD - Lágyszárú özönfajok állományai

Lágyszárú özönfajok (pl. *Solidago*, *Aster*, *Helianthus* fajok) által uralt területek. Az özönfajok borítása nagyobb, mint 50%. Szükséges az előzőnlött vegetációtípus hibridkategóriaként való feltüntetése. Ha csak özöngyomokból és gyomokból áll, természetességi értéke 1-es, a gyeppragmentumokkal mozaikoló állományok viszont 2-es értéket kapnak. 3-as természetesség nincs a kategórián belül.

OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet

Erős taposással zavart területek egyszintű, többnyire alacsony, elfekvő növényzete, csupasz földfelszínek gyomvegetációja, valamint ruderalis iszapnövényzete. Létrejöhét állattartó telepek udvarán, itatóhelyek környékén, tartósan vízzel borított vagy degradált, bolygatott felszíneken (belvizes szántók, libalegelők, vaditatók, dagonyázó helyek). Egyévesek dominálta, ruderalis pionír növényzet. Jellemző fajok: *Polygonum aviculare*, *Sclerochloa dura*, *Poa annua*, *Lolium perenne*, *Plantago major*, *Peplis portula*, *Echinochloa* fajok. Ide tartoznak a vegetációval részben borított széles földutak is. Természetességi értéke 1-es. Nem tartoznak ide a törpekákás iszapnövényzettel borított területek (I1, I1N).

OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

Száraz, gyomos élőhelyek részben magaskórós gyomnövényzete, leggyakrabban útszéleken, rézsükön, töltéseken, roncssterületeken, vasutak mentén. Jellemzőek a *Chenopodium*, *Amaranthus*, *Artemisia*, *Atriplex*, *Picris* fajok. Természetességi értéke 1-es.

Cserjések és szegélyek

J1a - Fűzlápok, lápcserjések

Lefolyástalan területeken és feltöltődőben levő morotvákban kialakult, cserjék (elsősorban a rekettyefűz) uralta, többé-kevésbé tőzeges talajú, gyakran fajszegény, lápi élőhelyek. Vizük állandóan pangó jellegű.

J3

- Folyómenti bokorfüzesek

Folyók zátonyain, partjain, esetleg hullámtéri morotvák szegélyein kialakult cserje magasságú élőhelyek, amelyek fás növényeit túlnyomórészt *Salix*-fajok képezik (elsősorban: *S. purpurea*, *S. triandra*, *S. viminalis*).

P2a - Üde cserjések

Nedves vagy üde területek gyakran másodlagos cserjéseinek gyűjtőcsoportja (kivéve a folyóparti bokorfüzeseket és a fűzlápokat). Leggyakrabban nedves réteken, lassan folyó patakok árterén kialakuló rekettyések, vagy üde erdők rendszeres sarjztatásával, irtásával, tarvágásával létrehozott cserjések. A cserjék borítása el kell érje a terület felét. A fák aránya kisebb 50%-nál. Erdőtlenített tájakban a fajkészlet egy részének utolsó őrzői. Az idegenhonos fa- és cserjefajok aránya kisebb 50%-nál.

P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések

Általában a művelés felhagyása miatt – esetleg évszázadok múltán – cserjésedő egykori erdőterületek vagy erdő-gyep mozaikok. Az élőhelytípusnak az a lényege, hogy egy többnyire száraz (vagy kiszáradt) gyepes terület (kaszáló, legelő, esetleg emberi behatás által korábban kevésbé érintett sztyepterület) cserjésedni kezd és ennek hátterében szinte mindig közvetlen vagy közvetett kultúrhatást találunk. Így régi legelők többnyire másodlagos sztyepnővénytetének, felhagyott szőlők, gyümölcsösök lassú cserjésedése, leégett bokorerdők helyén visszaálló, az eredetihez képest módosult fajösszetételű (cserjék uralta) fás vegetációja ebbe a jelenségkörbe, illetve élőhelytípusba tartozik. A cserjék borítása el kell érje a terület harmadát. A fák aránya kisebb 50%-nál. Az idegenhonos cserje- és fafajok aránya kisebb 50%-nál.

P2c - Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok

Idegenhonos, többnyire inváziós cserjefajok (pl. *Amorpha fruticosa*, *Lycium barbarum*) vagy a funkcionálisan hasonló japánkeserűfű fajok (*Reynoutria* spp.) legalább 50%-os záródású állományai. Az idegenhonos fajok összesített aránya nagyobb, mint 50%. Szükséges az előzőnlött vegetációtípus hibridkategóriaként való feltüntetése. Ha az állomány csak özöngyomokból és gyomokból áll, természetességi értéke 1-es, a gyepfragmentumokkal mozaikoló állományok viszont 2-es értéket kapnak. 3-as természetesség nincs a kategórián belül.

M6 - Sztyepecserjések

Füves területeken kisebb-nagyobb foltokat alkotó, vagy általában xerotherm erdők szélén szegélytársulást létrehozó, mély talajú, 1 méter magasság körüli, legalább 50%-ban záródó cserjések. Főbb állományalkotó fajaik: *Amygdalus nana* (*Prunus tenella*), *Cerasus* (*Prunus*) *fruticosa*, kis termetű *Rosa*-fajok, ezek összesített aránya el kell érje a kb. 20%-ot.

M7 - Sziklai cserjések

Ritka sziklai cserjefajokból (*Spiraea media*, *Cotoneaster* spp., *Amelanchier ovalis*, stb.) álló, alacsony növésű (0,3-2m), legalább 50%-os záródottságú, kemény alapkőzeten kialakuló, edafikus cserjések.

M8 - Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek

Komplex élőhely, a száraz és félszáraz erdők, cserjések széle és az itt található sztyeprétek együttese. A gyep többszintű, fajgazdag, egyaránt megjelennek benne a xerofrekvens és mezofrekvens fajok. Jellemző a fényben gazdag szárazerdők és sztyeprétek közös fajainak, az ún. erdőssztyep fajoknak a jelenléte (pl. *Geranium sanguineum*, *Iris variegata*, *Asphodelus albus*, *Dictamnus albus*, *Trifolium*-fajok), valamint a sarjtelepképző és magaskórós évelők (pl. *Peucedanum* spp.) feldúsulása. Gyakran cserjésednek is, a cserjefoltok maximális részaránya 60%. Általában keskeny sávokként jelentkeznek, néha nagyobb foltokat is képezhetnek. Olyan élőhelykomplexek, amelyek nem fordulnak elő valamilyen száraz, vagy félszáraz gyep és valamilyen fászáru élőhelytípus együttes jelenléte nélkül.

Láp- és ligeterdők

J1b - Nyírlápok, nyíres tőzegmohalápok

Lombkoronaszintjében nyírek által uralt, ligetes láperdők (záródás 40-80%). Lefolyástalan, pangó vizű medencékben, morotvákban megjelenő kis kiterjedésű állományok, az év nagy részében a talaj (ill. tőzeg) felszínéhez közeli, állandó felszín alatti vízborítás jellemzi őket. Talajuk tőzeg, vagy tőzeges láptalaj, folyamatos tőzégképződéssel. Aljnövényzetükben jellemzőek a lápi és mocsári növények, uralkodók a sásfélék, a mohaszint borítása jelentős.

J2 - Éger- és kőrslápok, égeres mocsárerdők

Tőzeges talajú, többnyire nyáron is vízborította, lápi fajokban (pl. *Thelypteris*, *Carex elata*) gazdag éger-, vagy részben kőrserdők. Vizük állandóan pangó jellegű (éger- és kőrslápok), illetve csak csapadékosabb időszakokban mutat gyengébb áramlást (mocsárerdők). Az égerligetekkel szemben gyertyános-tölgyes és

bükkös fajokban igen szegények. Ide tartoznak a megváltozott vízellátású, kiszáritott ill. kiszáradóban lévő állományok is.

J4 - Fűz-nyár ártéri erdők

Folyók alacsony árterén kialakult, többnyire jelenleg is rendszeres elöntést kapó higrofil erdők, amelyek lombkoronaszintjét elsősorban Salix- és Populus-fajok képezik. Az idegenhonos fafajok maximális aránya a felső lomb szintben 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

J5 - Égerligetek

Hegy- és dombvidékek patak völgyeiben, medencéiben kialakult mezofil-higrofil jellegű erdők, amelyek lomb szintjében általában domináns (vagy ha nem, akkor is majdnem mindig jelen van) az *Alnus glutinosa*. Cserjeszintje és gyepszintje üde lomb erdei és ligeterdei elemeket egyaránt tartalmaz, a kora tavaszi aszpektusa gyakran szembetűnő. Minimális szélességük többnyire két-két sor fa legyen a patak két oldalán. Az egy éger-sor szélességű keskeny sávok csak akkor tartoznak ide, ha a gyepszint lényegesen eltér a környező valószínűleg üde lomb erdőtől, vagy az égeres sáv erdőtlen területen maradt meg. Az idegenhonos fafajok aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) legfeljebb 50% lehet.

J6 - Keményfás ártéri erdők

Síkságok, szélesebb dombsági völgyek, hegylábak egykori vagy mai árterének magasabb szintjein kialakult jó növekedésű erdők, amelyeket *Quercus robur*, *Fraxinus angustifolia* (vagy *F. excelsior*), s mellettük számos üde lomb erdei vagy ligeterdei faj alkot. Cserjeszintjük általában fejlett, gyepszintjükben üde lomb erdei ill. általános ligeterdei fajok uralkodnak. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

Üde lomboserdők

K1a - Gyertyános-kocsányos tölgyesek

Síksági és dombvidéki tájak árnyas, üde erdei, amelyek lombkoronaszintjében általában a *Quercus robur* és a *Carpinus betulus* uralkodik. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

Elegyes, *Quercus petraea* s.l. és gyertyán uralta üde, többnyire mély talajú hegy-dombvidéki erdők (a gyertyánt részben helyettesítheti a bükk). A lomb szintben nagyobb arányban jelen lehetnek a hársak, ritkábban a juharok és a magas kőris is. Az ilyen erdők egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy az állományokban együtt jelentkeznek az árnyas és a fényben gazdag erdők sajátosságai. Az erdőbelső nagyobb részben és jellemzően árnyas, de a fényben gazdagabb részek többnyire jelen vannak (arányuk azonban igen változó lehet). A cserjeszint ritkán ér el nagyobb borítást. A gyepszint legnagyobb mennyiségben előforduló fajai az általános és az üde erdei fajok közül kerülnek ki, gyakori a fejlett kora tavaszi geofiton aszpektus. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

K5 - Bükkösök

Jó növekedésű (kifejlett állapotban 20-35 m), zárt (80-100%) lombkoronájú, többnyire bükk monodominanciájú (> 60%), üde erdők. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

K7a - Mészkerülő bükkösök

Bükkös régióban, szélsőségesen savanyú talajokon kialakult, rendszerint gyenge-közepes növekedésű, záródó, cserjeszint nélküli erdők, ahol a lombkoronaszint domináns faja a bükk (*Fagus sylvatica*), a gyepszintet acidofrekvens lomb erdei fajok [*Luzula luzuloides*, *Deschampsia (Avenella) flexuosa*, *Vaccinium myrtillus*, stb.] alkotják, s ahol esetenként számottevő lehet a mohaszint borítása. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható).

K7b - Mészkerülő gyertyános-tölgyesek

Hegy- és dombvidéken, savanyú alapkőzetten, erodált felszínű (csonka) erdőtalajokon gyakran másodlagosan kialakult, rendszerint közepes növekedésű, zárt lombkoronaszintű, cserjeszint nélküli erdők, ahol a lombkoronaszint domináns faja a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea* s.l.), a gyertyán (*Carpinus betulus*) és / vagy a bükk (*Fagus sylvatica*), s a gyepszintet acidofrekvens fajok [*Luzula luzuloides*, *Deschampsia (Avenella) flexuosa*, *Vaccinium myrtillus*, stb.], illetve kisebb hányadban általános és üde lomb erdei fajok alkotják. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50% (amennyiben egyébként az élőhely

egyértelműen azonosítható).

Fényben gazdag tölgyesek és erdő-gyep mozaikok

L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek

Alacsony vagy közepes növekedésű, záródó, gyakran dús cserjeszintű és fejlett gyepszintű domb- és hegyvidéki tölgyesek. A talaj többnyire sekély és / vagy köves, a lombszint legjellemzőbb faja a molyhos tölgy (*Quercus pubescens* s.l.). Gyakori a fejlett magas cserjeszint (*Cornus mas*, *Crataegus monogyna*) vagy a fiatal fákból (*Fraxinus ornus*) álló második lombszint. A gyepszint tömegesebb fajai főleg füvek és sások, jellemzőek a fény- és / vagy melegigényes, gyakran szárazságtűrő lágyszárúak. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők

Alacsony-letörpülő, csak foltokban záródó koronaszintű hegy-dombvidéki erdő-gyep mozaikok. A lombszint legjellemzőbb faja a *Quercus pubescens*. A cserjeszint gyakran fejlett, a koronaszinttől nem választható el élesen. Kizárólag száraz gyepekkel, sziklai gyepekkel együtt jelennek meg. A facsoportok-ligetek minimális részaránya a mozaikban 33%. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek

Hegy-dombvidékeink alacsonyabb régióiban előforduló, cser- és kocsánytalan tölgy különböző arányú elegyei alkotta erdők igen változatos gyűjtőcsoportja. A lombszintben uralkodó a *Quercus cerris* és / vagy a *Q. petraea* s.l., a *Q. robur* teljesen hiányzik, az árnyaló fafajok (főleg a *Fagus sylvatica* és a *Carpinus betulus*) hiányoznak vagy nagyon ritkák. A gyepszintben mindig van több-kevesebb igényesebb fényigényes és / vagy szárazságtűrő erdei faj (nem lehetnek egyeduralkodók sem a zavarástűrő, sem az üde erdei fajok). Többnyire gyakoriak a füvek és a sások is. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

L2b - Cseres-kocsányos tölgyesek

Csapadékosabb síkságokon, alacsony, lapos dombvidékeken előforduló, cser- és kocsányos tölgy különböző arányú elegyei alkotta erdők. A lombszintben uralkodó a *Quercus cerris* és / vagy a *Q. robu.*, de a *Q. petraea* s.l. és szálanként a *Carpinus betulus* is gyakran jelen van. Gyakran változó vízellátású (időszakosan nedves ill. száraz) területek edafikus okból tölgy dominanciájú erdei. Egyes típusainak jelenlegi állományai másodlagosak lehetnek, helyükön korábban (100-200 éve) sokszor fás legelők voltak, ez gyakran meglátszik a szerkezetükön és a fajkészletükön is. Az igényesebb szárazságtűrő és / vagy fényigényes erdei fajok is előfordulnak, de többnyire kisebb számban. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

L2x - Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek

Szárazabb éghajlati körülmények között, többnyire löszön vagy hasonló jellegű laza üledéken, a tölgyes zóna hegylábi részein, ill. az alföld szélén kialakuló elegyes tölgyesek vagy „lösztölgyes” jellegű erdők, amelyek tulajdonságaikban gyakran a „lösztölgyesek”, a cseres-tölgyesek, a gyertyános-tölgyesek és / vagy a mész- és melegkedvelő tölgyesek között állnak. Legjellemzőbb fafajuk valamelyik tölgyfaj (cser-, molyhos, kocsányos, ritkán a kocsánytalan tölgy), de a magas és a magyar kőris, a mezei szil, a mezei és tatár juhar, a kis- és nagylevelű hárs közül is legalább két faj jelen van. Többnyire fejlett, magas cserjeszinttel rendelkező, ritkábban fiatal fákkal betöltődött erdők. A gyepszintben az üde, valamint a száraz és / vagy fényben gazdag erdők fajai is előfordulhatnak, de jelen lehetnek száraz gyepi fajok is. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

L4a - Zárt mészkerülő tölgyesek

Tölgyes és bükkös régióban, szélsőségesen savanyú talajokon kialakult, rendszerint gyenge-közepes növekedésű, záródó, cserjeszint nélküli erdők, ahol a lombkoronaszint domináns faja a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea* s.l.), a gyepszintet acidofrekvens lomberdei fajok [*Luzula luzuloides*, *Deschampsia (Avenella) flexuosa*, *Vaccinium myrtillus*, stb.] alkotják, s ahol esetenként számottevő lehet a mohaszint borítása. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

L4b - Nyílt mészkerülő tölgyesek

Elsősorban a tölgyesek régiójában, szélsőségesen savanyú, erodált vázталajokon kialakult, gyenge növekedésű, erősen ligetes (max. 60-70%-os záródást elérő), bokorerdő-jellegű állományok, ahol a lombkoronaszint domináns faja a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea* s.l.), a gyér borítású gyepszintet

acidofrekvens lombos fajok, cseres-tölgyes elemek, egyes sziklagyepi-sziklaerdei fajok és száraz, mészkőrű jellegű gyepek fajtái alkotják. A talajt fedő kriptogám szint (mohák, zuzmók) borítása mindig számottevő, s helyenként sziklakibúvásos is lehetnek. Az erdő (fákkal borított) rész minimális részaránya az élőhelyen belül 33%.

L5 - Alföldi zárt kocsányos tölgyesek

Az Alföld többnyire szárazabb, belső területeinek zárt, elöntést nem kapó, homokon vagy kötött, agyagos, gyakran mélyben szikes üledéken kialakuló, kocsányos tölgy (kivételesen magyar kőris) uralta, üde-félszáraz erdei (zárt homoki tölgyesek, ill. zárt sziki tölgyesek). Eredetileg részben keményfás ligeterdők (ill. hasonló termőhelyű zárt alföldi erdők) származnak, de ma már ligeterdei jellegüket elvesztették. Ez leginkább gyepszintjükben mutatkozik meg, ahol az igazi ligeterdei fajok ritkák vagy hiányoznak, helyüket általános erdei fajok veszik át, de a jellegzetesebb állományokban megvannak az üde és a száraz erdei fajok is. Ritkábban megjelenhetnek hegylábi környezetben is (homokon). Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) homokon 75% (a magas idegenhonos fajarányt ezen erdők egyedi jellege ill. gyakori nagyfokú átalakítottasága indokolja), egyéb alapközveten 50%.

M2 - Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek

Löszgyepekkel, félszáraz gyepekkel, sztyepecserjésekkel és / vagy töviskecskékkel mozaikos, ligetes megjelenésű, alacsony vagy közepes növekedésű, általában dús cserjeszintű, erdei és sztyeprét fajokat egyaránt tartalmazó gyepszintű tölgyes erdő az alföldi, a dombvidéki és a hegylábi régióban. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 75%.

M3 - Nyílt, gyepekkel mozaikos sziki tölgyesek

*Sziki magaskórósokkal, szikeseccel, löszgyepekkel, nádasokkal mozaikos, 15 méternél alacsonyabb lombkoronaszintű, ligetes kocsányos tölgyesek, melyekben erdei elemek keverednek sztyepei és sziki fajokkal. A Tisza-völgyön kívül igen ritkák. Jellemző fajok: *Quercus robur*, *Acer tataricum*, *Pulmonaria mollis*, ritkábban a *Doronicum hungaricum* és a *Melica altissima*, a szegélyben *Peucedanum officinale*, *Aster punctatus*, *A. linosyris* és *Artemisia pontica*. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.*

M4 - Nyílt, gyepekkel mozaikos homoki tölgyesek

*Síkvidéken, homokon, többnyire száraz gyepekkel mozaikosan, kisebb facsoportok, vagy nagyobb állományok formájában megjelenő, *Quercus robur* dominálta erdőssztyepei erdő. A cserjeszint változó sűrűségű, többnyire magas és záródó, másutt nyílt gyepekkel mozaikos. A gyepszintben gyakori fű a *Festuca rupicola* és a *Poa angustifolia*. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 75%.*

M5 - Homoki borókás-nyárasok

Ligetes megjelenésű, homoki gyepekkel mozaikos, cserjés vagy erdőformájú, kevés fajú és erdei fajokban szegény, boróka és / vagy fehér, illetve szürke nyár dominálta állományok az Alföld homokvidékein. Minimális záródása 20%. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

Sziklás erdők

LY1 - Szurdokerdők (hegyi juharban gazdag, sziklás talajú, üde erdők)

Jó növekedésű (20-30 m), hegyi és korai juharban, magas kőrisben gazdag, bükk elegyes erdők. Meredek oldalú (illetve völgyalji helyzetű), sziklakibúvásos, kötörmelék, felszíni vízszivárgásos, hűvös, párás levegőjű élőhelyek. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

LY2 - Törmeléklejtő-erdők

Hársakban gazdag, kőrissel, juharokkal, esetleg bükkal és / vagy tölgyekkel elegyes, törmelékszoknyákon, sziklás, meredek oldalakon, sziklaletöréseken megjelenő, üde vagy félüde talajú élőhelyek. A gyepszintben jellemzőek a nitrofiták fajok. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

LY3 - Bükkös sziklaerdők

A Középhegység sziklás, köves és / vagy kötörmelék, gyakran meredek, többnyire északias kitettségű oldalain megjelenő, kis kiterjedésű, bükk, ritkábban hársak és hegyi juhar dominálta erdők. E fajok összesített elegyaránya legalább 50% kell legyen. Jellemző még a berkenye fajok jelenléte és a magas kőris

csaknem teljes hiánya is. Egyaránt lehetnek teljesen zárt vagy ligetes, gyepekkel mozaikos erdők. Gyepszintjük gyakran őriz sziklákhöz, köves talajhoz kötődő fajokat (pl. *Sesleria* fajok, *Carex alba*, *Calamagrostis varia*, *Valeriana tripteris*, *Moehringia muscosa*, *Phyteuma orbiculare*), a nitrogénigényes, zavarástűrő fajok szinte mindig hiányoznak. A faállománnyal borított terület vagy a lombszint záródása nagyobb 30%-nál. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

LY4 - Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők

A Középhegység sziklás, köves és / vagy kötörmelékös gerincein, tetőin, domború felszíni formáin, tető közeli részein, ritkábban hegyoldalokban megjelenő, kis kiterjedésű, tölgyes jellegű elegyes erdeinek gyűjtőcsoportja. A bükk visszaszorul, jellemző a magas kőris és / vagy a kocsánytalan tölgy (ill. a virágos kőris és a molyhos tölgy) kisebb-nagyobb arányú előfordulása. A gyakori magas cserjeszint meghatározó faja a húsos som, máskor sziklai cserjék (madárbirs fajok, szirti gyöngyvessző) a jellemzőek. A gyepszint többnyire jól fejlett, összetétele igen változó lehet. Egyes típusokban gyakori a kora tavaszi hagymás gumós aszpektus és sok a nitrofiton (tetőerdők, *Tilio-Fraxinetum*). Máskor a gyepszintet száraz és fényigényes erdei fajok uralma jellemzi, száraz gyepi és sziklaerdei fajokkal kiegészülve. Az idegenhonos fajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

Fenyőelegyes erdők

N13 - Mészkerülő lombeleleges fenyvesek

A Délnyugat-Dunántúlon található, kavicsos, savanyú, gyakran pszeudoglejes talajon kialakult, acidofrekvens fajokban gazdag, dús mohaszintű, erdeifenyő, ill. luc által uralt erdők (változó lombos elegyaránnyal). Kialakulásukban döntő fontosságú a korábbi tájhasználat.

N2 - Mészkedvelő erdeifenyvesek

Mésztartalmú alapkőzetten, száraz termőhelyeken fennmaradt reliktum jellegű nyílt vagy felnyíló lombszintű erdeifenyvesek, többnyire mészkedvelő aljnövényzettel a Dunántúl nyugati részén és Fenyőfőnél.

Egyéb erdők és fás élőhelyek

RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

Elszórta álló idősebb őshonos fák, gyümölcsfák, dió, jegenyenyár alkotta, fasorok, erdősávok vagy facsoportok, melyek többnyire lágyszárú növényzet (gyep, mocsár, nádas) felett található. A facsoportot legalább 5 nagyobb fa alkotja, minimális mellmagassági átmérő 25 cm. Az erdőkategóriák minimális méretét vagy záródását nem éri el. Az idegenhonos fajokat tartalmazó állományok természetessége 2-es, az ezeket nem vagy alig tartalmazóké 3-as.

RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők

Olyan puha fajú őshonos fajok uralta, erdei lágyszárúakban többnyire szegényes erdők gyűjtőcsoportja, amelyek más csoportba [J-L-ig] nem sorolhatók be biztosan. Mocsaras területek, lecsapolt lápok, korábbi erdős területeken kialakított gyepek, szántók felhagyása után, azok spontán erdősődésével alakulnak ki, de lehetnek - rendszerint hasonló területekre - telepített faállományok is. Leggyakoribb alkotóik *Salix* és *Populus* fajok, az *Alnus glutinosa* és a *Betula pendula*, a Délnyugat-Dunántúlon a *Pinus sylvestris* is. Minimális magassága 2 m, záródása 50%, minimális szélessége 5 m. A kemény fák aránya max. 50%, az adventív fajoké max. 50%. Az idegenhonos fajokat tartalmazó állományok természetessége 2-es, az ezeket nem tartalmazóké többnyire 3-as. A spontán kialakult, nagy méretű, idős élő és holt fát is tartalmazó, idegenhonos fajoktól mentes állományok természetessége 4-es.

RC - Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

Olyan kemény fajú őshonos fajok uralta, többnyire elegyetlen, erdei lágyszárúakban szegényes erdők gyűjtőcsoportja, amelyek más csoportba [J-L-ig] nem sorolhatók be biztosan. Rendszerint szántókra, gyepekre telepített, vagy erdők helyén kialakított faállományok, kivételesen gyepeken, felhagyott szántókon spontán kialakult vagy bizonytalan származású erdők. Leggyakoribb fajaik a cser- és kocsányos tölgy, a magas és magyar kőris. Minimális záródása 50%. A nem őshonos fajok aránya max. 50%. Az idegenhonos fajokat tartalmazó állományok természetessége 2-es, az ezeket nem tartalmazóké 3-as.

RD - Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények

Hazánkban nem őshonos fajokkal elegyes erdők, ahol az idegenhonos fajok aránya kb. 50-75% közötti. Származhatnak ültetésből és spontán betelepülésből is. Rögzítendő minimális kiterjedése 1000 m²,

záródása 50%. Szükséges az előzőnlött erdőállomány hibridkategóriaként való feltüntetése (ha még felismerhető). Természetessége általában 1-es vagy ritkán, amennyiben a gyepszintben az eredeti élőhely (erdő) fajai kisebb számban és arányban jelen vannak, akkor 2-es. Kivételesen, amennyiben az eredeti gyepszint fajai nagyobb mennyiségben fordulnak elő és az inváziós fás- és lágyszárú fajok teljesen hiányoznak (pl. egyes fenyő uralta állományok), lehet 3-as is.

P1 - Őshonos fafajú fiatalosok

Fakitermelést, erdőtüzet vagy egyéb természeti katasztrófát követően mesterségesen telepített vagy természetesen felújult, őshonos fafajú fiatal faállományok. Minden esetben korábbi erdőterület helyén jön létre (a nem erdőterületen létrejött fiatalosok a P3-ba tartoznak). Az átlagos záródás min. 50%, a fák átlagos magassága 0.5-2 m. Az idegenhonos fafajok maximális aránya 50%. Az idegenhonos fafajokkal történő erdőfelújítások értelemszerűen az S1, S2, S3, S4, S5 kategóriákba sorolandók. Természetessége általában 2-es, de az őshonos fafajok elegyes állományai lehetnek 3-as értékűek is (amennyiben a gyepszintjük az eredeti erdő fajait még őrzi).

P3 - Újonnan létrehozott, fiatal erdősítés

Szántók, felhagyott szántók, gyepek helyén kialakított, őshonos vagy idegenhonos fafajú telepítések, azaz nem erdőállomány helyén létrehozott erdősítés. Az erdőterületek helyén létrejött őshonos fafajú fiatalosok a P1-be tartoznak. A faállomány magassága 0.5 m alatti. Gyepek, felhagyott szántók esetén időnként tartalmazza az eredeti vegetáció maradványfoltjait is. Ide tartoznak még a kopár-, illetve homok- és szikfásítás során beerdősített füvespuszták, sztyepplejtők, legelők és kaszálók a korábbi gyepek maradványaival. Természetessége általában 1-es, de a gyepparadványokkal rendelkező állományok lehetnek 2-es értékűek is.

P45 - Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek

Emberi használattal, legeltetéssel vagy kaszálással kialakított, fás - gyepes élőhelyek. Az eredeti vagy telepített fás növényzet sokszor tájképileg is jellemző. A fák láthatóan nem zárt állásban nőttek: szinte mindig alacsonyan elágazók, vastag oldalágakkal, sokszor csaknem a földig ágasak, koronájuk terebélyes, átmérőjük nagy. A fák - legalább részben - idősek, minimális átmérőjük 30-40 cm, de elérheti az 1 m-t is. Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%. A gyepparadványt hibridkategóriaként külön is fel kell tüntetni.

P6 - Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

Olyan parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők, amelyek az egykori vegetáció maradványait őrzik, vagy ahol - erőteljes kezelés hiányában - a korábbi növényzet regenerálódásnak indult. Természetessége általában 1-es, 2-es, de a gyepparadványokkal rendelkezők lehetnek 3-as vagy akár kivételesen 4-es értékűek is (pl. amennyiben sok nagyméretű élő és holtfát is tartalmaznak).

P7 - Ősi fajtájú, gyepes vagy erdősődő, extenzíven művelt gyümölcsösök

Hagyományos, ősi gyümölcsfajtákból telepített, tág térállású, változatos kor-, faj- és fajtaeloszlású, mesterséges öntözés, talajművelés, vegyszerezés nélkül is fenntartható, extenzíven (hagyományos kisparaszti módon) művelt vagy már ez alól felhagyott szőlők és gyümölcsösök. Cserjeszintjük természetes, de általában ritkás (olykor hiányozhat, felhagyáskor besűrűsödhet). Gyepszintjük természetközeli, leggyakrabban extenzíven kaszált, olykor legeltetett (a gyepszint a felhagyott, beerdősülő állományokban kiritkulhat). A gyepszint típusa hibridkategóriaként feltüntetendő. Az egykori extenzív művelést, ill. a művelés felhagyását jól jelezhetik a fákon lévő, fejlett zuzmótelepek (amelyek a vegyszeres kezelés hiányára utalnak).

P8 - Vágásterületek

Erdők, faállományok helyén, fakitermelést, erdőtüzet vagy egyéb természeti katasztrófát követően kialakult erdőtlen vagy már természetes vagy mesterséges újulattal rendelkező területek, ahol az újulat átlagos magassága a terület nagyobb részén nem éri el a fél m-t. Természetessége általában 1-es (olyan üres vágásterületek, ahol az eredeti élőhelyre jellemző lágyszárúak sincsenek jelen), 2-es (ha az eredeti erdő fás és lágyszárú fajai már vagy még kisebb mennyiségben jelen vannak) vagy ritkán 3-as (ha a vágásterületen mind a fiatal fák, mind a gyepszint alapvetően az eredeti élőhelyre jellemző).

S1 - Ültetett akácok

Akáccal létesített, többnyire elegyetlen, ültetvénytípusú állományok, amelyek gyepszintje nagyobb részt nem erdei, gyakran nitrofiton fajokból áll. Az akác (és az esetleg előforduló egyéb idegenhonos fafajok együttes) elegyaránya 75% feletti. Természetessége általában 1-es vagy ritkán, az eredeti élőhelyre

jellemző aljnövényzet jelenlétében 2-es.

S2 - Nemes nyárasok

Nemes nyár fajtákkal, szabályos hálózatban létesített faültetvények, jellegtelen gyepszinttel. Az idegenhonos fafajok aránya 75% feletti. Természetessége általában 1-es vagy ritkán, a többnyire elöntést kapó területek „idős” (azaz nagy méretű fákból álló), régi fajták állományai esetében 2-es.

S3 - Egyéb tájidegen lombos erdők

Elsősorban vörös tölgygel, illetve fekete dióval mesterségesen létesített, ültetvényszerű, többnyire cserjeszint nélküli állományok, melyek gyepszintje fajszegény. Az idegenhonos fafajok aránya 75% feletti. Természetessége általában 1-es vagy ritkán, az eredeti élőhelyre jellemző aljnövényzet jelenlétében 2-es.

S4 - Erdei- és feketefenyvesek

Erdeifenyővel vagy feketefenyővel létesített többnyire elegyetlen, cserjeszint nélküli, száraz és laza talajokon álló, idősebb korban általában kiritkuló, ültetvényszerű állományok. A gyepszint a korábbi vegetáció maradványait őrizheti. A fenyők összesített elegyaránya 75% feletti. Természetessége általában 1-es vagy az eredeti élőhelyre jellemző aljnövényzet jelenlétében 2-es. Ahol az erdeifenyő őshonos (elsősorban a Nyugat-Dunántúlon), ott az eredeti élőhelyre jellemző, gazdag aljnövényzetű állományok természetessége 3-as.

S5 - Egyéb tájidegen fenyvesek

Lucfenyővel, jegenyefenyővel, vörösfenyővel, duglászfenyővel vagy simafenyővel létesített többnyire elegyetlen, cserjeszint nélküli, üde termőhelyeken álló, ültetvényszerű állományok. A gyepszint a korábbi vegetáció maradványait őrizheti. A fenyők összesített elegyaránya 75% feletti. Természetessége általában 1-es, az eredeti élőhelyre jellemző aljnövényzet jelenlétében 2-es vagy 3-as (a gyepszint erdei fajokban való gazdagsága szerint).

S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Betelepített vagy behurcolt és agresszív módon terjedő fásszárú növényfajokból kialakult spontán erdők. Az idegenhonos fásszárúak aránya legalább 75%. Szükséges az előzőnlött erdőállomány hibridkategóriaként való feltüntetése (ha még felismerhető). Természetessége általában 1-es vagy ritkán, az eredeti élőhelyre jellemző aljnövényzet jelenlétében 2-es.

S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Elszórta álló idősebb nem őshonos fák uralta fasorok, erdősávok vagy facsoportok, melyek többnyire lágyszárú növényzet (gyep, mocsár, nádas) felett található. A facsoportot legalább 5 nagyobb fa alkotja, a minimális mellmagassági átmérő 25 cm, az idegenhonos fajok aránya 50% feletti. Az erdőkategóriák minimális méretét vagy záródását nem éri el. Természetessége általában 1-es.

Agrár élőhelyek

T1 - Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Tavaszi vagy őszi vetésű egyéves nagyüzemi kultúrák vagy learatott helyük, rendszeresen szántott területek. T6-tól nem a táblaméret, hanem a művelés különíti el (fokozott műtrágyahasználat, vegyszerezés, gépesítés, az apróparcellás területeken nincsenek köztes mezsgyék és legfeljebb egy-két gyomfaj dominál). Az extenzív művelésű egyéves szántóföldi kultúrák a T6-ba sorolandók. Természetessége általában 1-es, de a ritka, védendő gyomfajokkal bíró állományokat kettesnek tekintjük.

T2 - Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Kettő vagy többéves lágyszárú mezőgazdasági kultúrák és takarmánynövények (főleg lucerna) nagyüzemi művelésű, általában nagytáblás állományai. Természetessége általában 1-es, de a ritka, védendő gyomfajokkal bíró állományokat kettesnek tekintjük.

T3 - Zöltség- és dísznövénykultúrák, melegházak

A legintenzívebb kertészeti kultúrák, zöltség- és dísznövénykertészetek, fóliasátrak, üvegházak által fedett területek. 1-es természetességű területek.

T4 - Rizskultúrák

Rendszeres, időszakos vízárasztású, rizzzel bevetett vagy rendszeresen használt gabonátáblák a táblák közötti kis csatornákkal. Nem ide tartoznak a nagyobb csatornák, melyek BA-ba sorolandók. Természetessége 1-es, ami alól kivételt képeznek a törpekakás iszapnövényzettel fedett részek (I1), vagy a mocsári jellegű gyomos foltok (OA), melyek hibridkategóriaként is feltüntetendők.

T5

- Vetett gyepek, füves sportpályák

Intenzív gazdálkodás, sportlétesítmények (pl. football, golfpályák) és repülőterek céljából, mesterségesen létrehozott, vetett, műtrágyázott jellegű gyepek. Természetessége 1-es, a fajokban gazdagabbaké 2-es. A regenerálódó vetett gyepek OB-be, OC-be, olykor még természetesebb kategóriába is sorolhatók.

T6 - Kistáblás mozaikok

Kisüzemi művelésű, nagytáblás vagy intenzív művelésbe nem vont kisparaszti szántóföldek vagy biogazdaságok. Egyaránt szolgálhatnak gabona, kapásnövények, egyéves vagy évelő kultúrák, takarmány- és gyógynövények termesztésére. Természetessége általában 1-es, de a ritka, védendő gyomfajokkal bíró állományokat kettesnek tekintjük.

T7 - Nagyüzemi szőlők, gyümölcsösök és bogycsücsök

Meghatározóan gépi talajművelésre, növényápolásra (kártevők elleni permetezés, részben metszés, szüret) tervezett és kivitelezett sík- és dombvidéki szőlő vagy gyümölcsültetvények. Homogén megjelenésű és művelésű területek, a parcellák közötti termelői utakkal. Természetessége 1-es.

T8 - Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök

Szőlő és gyümölcsfajták termesztésére kialakított, nem nagyüzemi művelésű, kisparcellás területek. Ilyenek lehetnek pl. a kisparaszti homoki szőlők, hegylábi szőlőskertek és a tradicionális szőlőhegyek (épületekkel, présházakkal). Természetessége 1-es. A szőlőhegyekre jellemző kisebb szántóparcellákat, gyepterületeket, felhagyott, erdősödő részeket külön tipizáljuk.

T9 - Kiskertek

Városi lakók kiskertjei, hétvégi kertjei, illetve sűrűn egymás mellé települt tanyák csoportjai kisméretű kertekkel vagy kistáblás szántóföldekkel. Nem tartoznak ide azok az alföldi tanyás területek, ahol a tanyák egymástól távol állnak és a kistáblás szántóföldektől elkülöníthetők. Természetessége 1-es.

T10 - Fialat parlag és ugar

Korábban szántóföldi művelés alatt álló, 1-5 éve felhagyott vagy átmenetileg nem művelt, ugaroltatás alatt álló területek. Állományaikban még a természetett kultúrákra jellemző, nitrogénben gazdag talajon előforduló gyomfajok uralkodnak. Ide tartoznak a belvív, súlyos aszály, sikertelen erdőtelepítés stb. miatt parlagon maradt területek is. Természetessége 1-es vagy 2-es (őshonos fajokkal visszatelepülő állományok). A regenerálódó több éves parlagokat az OA, OB, OC stb. kategóriákba soroljuk be.

T11 - Csemetekertek, faiskolák, kosárcsücsök

Gyümölcsfák vagy erdei fajok termesztésére használt területek, faiskolák, csemetekertek, valamint a kosárcsücsök ültetvényei. Természetessége 1-es.

T12 - Energianövények ültetvényei

Energianövények (pl. energiafű) ültetvényszerű állományai. Pontos meghatározása az elkövetkező évek fejleményei alapján dönthető el. Természetessége 1-es.

Egyéb élőhelyek

U1 - Belvárosok, lakótelepek

Városközpontok magas beépítettségi fokú, hosszabb-rövidebb ideje kialakított urbanizált területei, nagy lakossűrűséggel, kertek nélkül, igen csekély arányú, parkosított zöldfelülettel. Az épületek közötti talajfelszínt többnyire mesterséges burkolattal ellátott felszínek borítják. A kategória magába foglalja a lakótelepeket, a kisebb parkokat, fasorokat, a belső udvarok zöld felületeit is. Természetessége 1-es.

U2 - Kertvárosok, szabadidő létesítmények

Egyrészt olyan, gyakran városokhoz tartozó beépített területek, amelyek számottevő részét diverz, kertjelleget, részben parkosított növényzet borítja. A családi házas beépítések, kertvárosok és lakóparkok mellett ide tartoznak az időszakosan lakott, nagyobb üdülő települések, fürdőhelyek is (pl. Balaton-part, Mátraháza). A belterületükön található ipari, agrár, kereskedelmi stb. létesítmények elkülönítése nem szükséges. Másrészt sport és szabadidő létesítmények területei, kempingek, erdei iskolák, állatkertek, szabadtéri múzeumok, történelmi emlékhelyek, sportlétesítmények, infrastruktúráikkal együtt. A természetközeli erdei vagy gyepek növényzettel fedett részek (pl. kempingek szélső részei) az adott természetközeli élőhely-kategóriákba sorolandók. Természetessége 1-es, ritkán 2-es.

U3 - Falvak

Olyan nem nagy beépítettségű, kertes, családi házas települések, amelyeket a település szerkezete, a kulturális múlt és jelen, illetve a korábbi vagy még fennálló háttér művelés és életforma együttesen határoz meg. Az ide tartozó, belterületeken található kertek, gyümölcsösök, szőlő és bogycsücsök kultúrák,

udvarok, épületek együtt jellegzetes növény- és állatközösségek életfeltételeit tartják fenn. A kategóriába sorolandók a falvak belterületein található ipari, agrár, kereskedelmi stb. létesítmények, jellegtelen temető, faluszerű városok (pl. Veresegyház) is. Természetessége 1-es.

U4 - Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók

Gyárak, kisüzemek, telephelyek, lerakatok, kereskedelmi, agrár, katonasági és speciális műszaki létesítmények, pályaudvarok vagy roncsstelepek által elfoglalt területek, valamint gyomnövényzetük. Többnyire száraz, kötött talajú vagy sóderrel, kőtörmelékkel, betonnal borított, zárt területek, melyek gyomnövényzetét a kategória magába foglalja. Ide sorolandók a szilárd és folyékony hulladék elhelyezésére szolgáló szeméttelpek, lerakók, ülepítőtávak és zagytárolók területei is. Természetessége 1-es. A belterületeken található telephelyek, hulladéklerakók elkülönítése nem szükséges, ezért azok gyakran az adott településkategóriába (U2-U3) kerülnek.

U5 - Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók

Ipari tevékenység melléktermékeként keletkező, nem talaj jellegű ásványi szubsztrátok lerakatai (leggyakrabban homok, agyag, salak, kő- vagy kavics-törmelék), a spontán vagy rekultivációs szukcesszió különböző stádiumaiban lévő változatos (rendszerint ruderalis) élőlényközösségekkel. Természetessége 1-es, esetleg 2-es. A nagyobb regenerálódó vagy már természetközeli növényzettel fedett részek lehatárolandók, és az adott élőhelykategóriába sorolandók. Nem tartoznak ide a több évtizede felhagyott, élőhelyileg már azonosítható növényzetű meddőhányók felszínei.

U6 - Nyitott bányafelületek

Ásványi anyagok, kőzetek ipari kitermelése során lepusztult, roncsolt területek. Leggyakrabban dolomit, mészkő, bauxit, bazalt, andezit, gránit és lignit fejtések. A nagyobb regenerálódó vagy már természetközeli növényzettel fedett részek lehatárolandók, és az adott élőhelykategóriába sorolandók. Nem tartoznak ide a több évtizede felhagyott, élőhelyileg már azonosítható növényzetű bányafelszínek. Természetessége 1-es, ritkán 2-es.

U7 - Homok-, agyag- tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak

Általában növényzet nélküli vagy gyér növényzettel borított, anyagkitermelésből származó gödrök, falak és spontán regenerálódó, váztalajú felületek: homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak. A nagyobb regenerálódó vagy már természetközeli növényzettel fedett részek lehatárolandók, és az adott élőhelykategóriába sorolandók. A kategória magában foglalhat kisebb-nagyobb, általában időszakos vízállásokat. Nem tartoznak ide a regenerálódó löszfalak, felhagyott bányák és anyaggödrök, valamint a felhagyott rizsparcellák élőhelyileg már azonosítható területei. Természetessége 1-es, ritkán 2-es, ha ettől jobb, akkor már többnyire besorolható valamely féltermészetes élőhelykategóriába.

U8 - Folyóvizek

Állandó, egyirányú mozgással rendelkező természetes és mesterséges felszíni vizek (folyók, patakok, csatornák). Nem tartoznak ide a vízi és vízparti közösségekkel benőtt területek és a meder természetes ruderalis növényzete. Természetessége 1-5 között változhat.

U9 - Állóvizek

Állandó egyirányú mozgással nem vagy csak jelentéktelen mértékben rendelkező természetes felszíni víztestek (tavak, holtágak, lefűződött folyómedrek, fertők, nádasbeli tisztások). Ide tartoznak az éppen vízborította időszakos szikes tavak, valamint az egyéb, mesterségesen létrehozott, nem élettelen víztestek, pl. víztározók, mesterséges tavak, horgásztavak, halastavak is. Nem tartoznak ide viszont az éppen kiszáradt állapotban lévő szikes tavak (F5) és a szántókon előforduló belvizes területek (I1, OA, OG, T1, T6 stb.). A partszegélyek és a víztest híjaras növényzete nem a kategória része. Természetessége 1-5 között változhat.

U10 - Tanyák, családi gazdaságok

Településektől elváltan található állandó vagy ideiglenes lakóépületek és állattartásra, borászatra stb. szolgáló épületek a körülöttük található udvarral, konyhakerttel, kisebb szőlő vagy gyümölcsfatelepítésekkel. Ide tartoznak a még nemrégiben felhagyott tanyák akkor, ha a rajtuk lévő épületek még jól felismerhetők. Természetessége 1-es. Nem ide tartoznak a régen felhagyott tanyahelyek, állattartóhelyek, amit a spontán regenerálódó vagy özöngyomosodó növényzet típusai szerint sorolunk be (pl. OC, RD, OD).

U11

- Út- és vasúthálózat

Burkolt utak, autópályák, szilárd burkolatú kifutópályák, vasúthálózat, útépitések és az ehhez csatlakozó földmunkával érintett területek (a burkolat általában aszfalt, beton vagy kőzúzalék). Természetessége 1-es. A földutak feltüntetése nem szükséges, de a szélesek a taposott gyomnövényzethez (OG) tartoznak.

Kapcsolódó oldalak:

[Korábbi Á-NÉR listák](#)

Source URL (modified on 2015.02.17. - 22:20): <https://www.novenyzetiterkep.hu/node/375>